

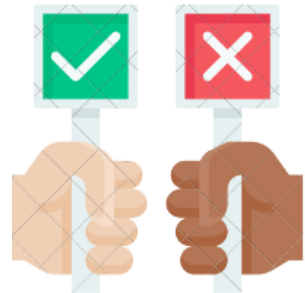
Rim od kraljevstva do republike- ponavljanje

1. Točno ili netočno

(Označi je li tvrdnja točna ili netočna)

- Rim je osnovan 753. pr. Kr.
- Posljednji rimski kralj bio je Numa Pompilije.
- Patriciji su bili obični građani bez političkih prava.
- Republika je uspostavljena nakon protjerivanja
- Tarkvinija Oholog.

ROME

Točno ili netočno

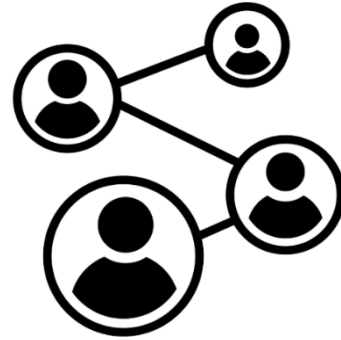
- **Točno – Rim je osnovan 753. pr. Kr.**
- **Netočno – Posljednji rimski kralj bio je Tarkvinije Oholi, a ne Numa Pompilije.**
- **Netočno – Patriciji su bili plemići s političkim pravima, dok su plebejci bili obični građani.**
- **Točno – Republika je uspostavljena nakon protjerivanja Tarkvinija Oholog.**

2. Poveži pojmove

(Poveži pojam s odgovarajućim opisom)

1. **Patriciji**
2. **Plebejci**
3. **Senat**
4. **Konzuli**
5. **Liktori**

- A) Dvojica najviših dužnosnika Republike
- B) Tjelohranitelji s sjekirama
- C) Plemstvo s političkim pravima
- D) Savjetodavno tijelo staraca
- E) Obični građani bez prava

Poveži pojmove

1. **Patriciji → C) Plemstvo s političkim pravima**
2. **Plebejci → E) Obični građani bez prava**
3. **Senat → D) Savjetodavno tijelo staraca**
4. **Konzuli → A) Dvojica najviših dužnosnika Republike**
5. **Liktori → B) Tjelohranitelji s sjekirama**

3. Kratki odgovori

1. Koje su **tri glavne institucije** u ranom rimskom republikanskom sustavu?
2. Zašto su **Plebejci** započeli borbu za prava?
3. Tko je bio **prvi rimski kralj**, a tko **posljednji**?
4. Što je bila **Seoba plemena** i kako je utjecala na Rim?

Tri glavne institucije Republike:

- a. **Konzuli** (izvršna vlast)
 - b. **Senat** (savjetodavno i zakonodavno tijelo)
 - c. **Skupštine** (Centurijska i Plebejska)
2. **Plebejci su se borili za prava** jer su bili isključeni iz politike, plaćali visoke poreze, bili zaduženi u ratovima, a nisu imali pravo na zemlju ni sudsku zaštitu.
 3. **Prvi rimski kralj:** Romul
Posljednji rimski kralj: Tarkvinije Oholi
 4. **Seoba plemena** – Dolazak Etruščana i drugih naroda u Italiju, što je utjecalo na razvoj Rima (kultura, ratovi, trgovina).

4. Popuni tablicu

(Usporedba kraljevstva i republike)

Kriterij	Kraljevstvo	Republika
Oblik vladavine	?	?
Vrhovna vlast	?	?
Društveni slojevi	?	?
Vojna organizacija	?	?

Kriterij	Kraljevstvo	Republika
Oblik vladavine	Monarhija (kralj)	Republika (izabrani dužnosnici)
Vrhovna vlast	Kralj (apsolutna vlast)	Dvojica konzula (ograničeni mandat)
Društveni slojevi	Patriciji i plebejci (oštri sukobi)	Plebejci dobivaju veća prava (tribuni)
Vojna organizacija	Temeljena na rodu	Reformirana prema imovini (centurije)

5. Razlika između pojmova

(Objasni razliku između sljedećih pojmova)

- Patriciji /Plebejci
- Kralj / Konzul
- Centurijska skupština / Plebejska skupština

6. Zadaci s povezivanjem:

Spoji pojmove iz lijevog stupca s odgovarajućim opisima u desnom stupcu:

Lijevi stupac

Desni stupac

1. Lucije Junije Brut

A. Savjetodavno tijelo sastavljeno od bivših magistrata

2. Tarkvinije Oholi

B. Pravo nižih slojeva na zaštitu od samovolje magistrata

3. Senat

C. Prva dvojica konzula Rimske Republike

4. Pravo veta

D. Posljednji rimski kralj

5. Konzuli

E. Jedan od vođa ustanka protiv kralja i jedan od prvih konzula

Odgovori na zadatke s povezivanjem:

Lijevi stupac

Desni stupac

1. Lucije Junije Brut

E. Jedan od vođa ustanka protiv kralja i jedan od prvih konzula

2. Tarkvinije Oholi

D. Posljednji rimski kralj

3. Senat

A. Savjetodavno tijelo sastavljeno od bivših magistrata

4. Pravo veta

B. Pravo nižih slojeva na zaštitu od samovolje magistrata

5. Konzuli

C. Prva dvojica konzula Rimske Republike

**7. Zadaci za
promišljanje i
usporedbu:**

1. Usporedi ovlasti rimskog kralja s ovlastima dvojice konzula u ranoj Republici. Koje su bile sličnosti, a koje razlike?
2. Zašto je ukidanje monarhije i uspostava republike bila važna prekretnica u rimskoj povijesti? Objasni svoj odgovor.
3. Kako je uspostava Republike utjecala na položaj rimskog građanina u usporedbi s dobom kraljevstva?
4. Razmisli o motu Rimske Republike: SPQR (*Senatus Populusque Romanus* - Senat i narod Rima). Što ti taj moto govori o novom uređenju države?

Odgovori na zadatke za promišljanje i usporedbu:

1. Rimski kralj imao je **doživotnu i nasljednu vlast**, bio je **vrhovni svećenik, sudac i vojni zapovjednik**. Konzuli su, s druge strane, imali **godišnji mandat i kolegijalnu vlast** (dvojica su dijelila ovlasti i mogli su se međusobno blokirati - *intercessio*). Ipak, obojica su posjedovali *imperium* i imali značajnu izvršnu i vojnu moć. Ključna razlika bila je u **ograničenju vlasti i vremenskom trajanju mandata** u Republici, što je sprječavalo koncentraciju prevelike moći u jednim rukama.
2. Ukidanje monarhije i uspostava republike bila je važna prekretnica jer je označila **prijelaz s autokratske vlasti na sustav u kojem su građani (barem oni s političkim pravima) imali veću ulogu u upravljanju državom**. Uvedeni su **principi izbornosti, ograničenog trajanja mandata i kolegijalnosti**, što je trebalo spriječiti tiraniju i osigurati veću stabilnost i participaciju. Ovaj je događaj postavio temelje za budući razvoj rimske države i njezinu ekspanziju.
3. Uspostava Republike **nije odmah donijela jednaka prava svim rimskim građanima**. Patriciji su i dalje zadržali značajnu prednost. Međutim, s vremenom je Republika, kroz borbu plebejaca za svoja prava, **postupno širila politička prava i mogućnosti sudjelovanja većeg broja građana u javnom životu**. Iako nije bila savršena demokracija u modernom smislu, Republika je predstavljala značajan korak prema **većoj uključenosti građana u upravljanje državom** u usporedbi s monarhijom.
4. Moto SPQR (*Senatus Populusque Romanus* - Senat i narod Rima) govori o **temeljnoj ideji Rimske Republike: vlast pripada i Senatu (predstavnicima aristokracije i iskustva) i narodu Rima (svim građanima)**. Ovaj moto naglašava **važnost suradnje i ravnoteže između ova dva elementa** u upravljanju državom. Iako je ta ravnoteža često bila narušena unutarnjim sukobima, ideal SPQR-a ostao je simbolom rimske državnosti i republikanskih načela.

9. **Identificiraj:** Na slici, pronadi i opiši barem dva različita tipa oružja ili vojne opreme koje koriste rimski vojnici.

🔍 **Analiziraj:** Kako izraz lica kartaških građana u pozadini slike sugerira njihov odnos prema događajima koji se odvijaju?

🔍 **Interpretiraj:** Što nam prikazana razaranja grada govore o intenzitetu i posljedicama Punskih ratova?

Interpretacija: S obzirom na povijesnu priču o guskama koje su upozorile Rimljane na napad Gala, kako bi opisao ulogu gusaka.

1. Koje su bile glavne vrste oružja koje su rimski legionari koristili u borbi?
2. Kako je izgledala tipična vojna oprema rimskog legionara?
3. Koje su bile ključne taktike i formacije koje su rimski legionari koristili u bitkama?

10. "Bio sam plebejac u 5. st. pr. Kr. Moj susjed patricij oduzeo mi je zemlju, a sudac, njegov rođak, presudio je u njegovu korist. Kojim zakonom bih se mogao zaštititi?"

(Riješenje: Zakon 12 ploča – prvi pisani zakoni koji su ograničili samovolju patricija)

ODGOVORI

- **Identificiraj:**

- Možemo vidjeti **pilume** u rukama nekih rimskih vojnika. To su teška bacajuća koplja s dugim željeznim vrhom. Služila su za probijanje neprijateljskih štitova i ometanje formacija prije bliske borbe.
- Rimski vojnici nose **štitove** (lat. *scutum*). To su veliki, zakrivljeni pravokutni štitovi koji su pružali značajnu zaštitu u borbi prsa o prsa i formacijama poput kornjače (lat. *testudo*).

- **Analiziraj:**

Izraz lica kartaških građana u pozadini slike sugerira **očaj, bespomoćnost i užas**. Njihove su figure često pognute, a pogledovi usmjereni prema uništenju koje se odvija. Ovaj izraz lica prenosi osjećaj **gubitka, nemoći da spriječe razaranje svog grada i strah** od onoga što ih čeka.

- **Interpretiraj:**

Prikazana razaranja grada govore nam o **izuzetnom intenzitetu i katastrofalnim posljedicama Punskih ratova**, posebno Trećeg punskog rata koji je završio potpunim uništenjem Kartage. Razmjeri ruševina, goreće zgrade i prisutnost smrti ukazuju na **brutalnost sukoba i nemilosrdnost pobjednika**. Slika sugerira da su Punski ratovi bili više od samo vojnih sukoba; oni su bili **totalni ratovi koji su imali razorne posljedice za civilno stanovništvo i urbani krajolik poražene strane**. Uništenje grada simbolizira **konačni i nemilosrdni kraj kartaške moći**.